

Plaušu vēzis un garīgā veselība: Eiropas iedzīvotāju, kurus skāris plaušu vēzis, pieredze

Kopsavilkums

Ar sadarbību Latvijā no:

Apraksts un metodoloģija

Šis ziņojums ir aprakstošs pētījums par plaušu vēža psiholoģisko ietekmi un garīgās veselības pieredzi Eiropā dzīvojošajiem, kurus skar šī slimība. Dati tika iegūti ar pašizpildāmu tiešsaistes aptauju (2025. gada 28. maijs – 6. jūlijs). Kopumā aptauju pabeidza 2 204 personas (1 709 cilvēki ar plaušu vēzi un 495 aprūpētāji) no 31 PVO Eiropas reģiona valsts.

Rezultāti

Garīgā veselība un plaušu vēzis

Lielākā daļa dalībnieku (61,16%) ziņoja par būtisku **negatīvu ietekmi uz savu garīgo veselību pēc plaušu vēža diagnozes.**

Visbiežāk kā būtiski dzīves kvalitāti ietekmējošās emocijas tika minētas skumjas (58,54%), bailes (56,49%), trauksme (56,31%) un nenoteiktība (55,22%). **Bailes no ārstēšanas neveiksmes vai slimības progresēšanas bija visbiežākā emocionālā grūtība, kas skāra 76,71% dalībnieku.** Diagnozes paziņošana bija emocionāli visgrūtākais aprūpes ceļa posms (63,62%), kam sekoja blakusparādību pārvarēšana (45,52%).

Satraucoši, 43,97% ziņoja par ļoti izteiktām skumjām; 24,68% jutās iesprostoti, un 21,16% kopš diagnozes izjuta pastāvīgas bezcerības vai nevērtīguma sajūtas.

Deviņi no desmit dalībniekiem piedzīvoja emocionālas grūtības, kas ietekmēja viņu ikdienu pēc plaušu vēža diagnozes. Gandrīz puse (46,31%) norādīja, ka šīs grūtības viņu ikdienu traucēja „bieži” vai „pastāvīgi”, īpaši sociālajā dzīvē, dzīvesveidā, finanšu jautājumos un darbā.

Garīgās veselības traucējumi: depresija un trauksmes traucējumi

Starp dalībniekiem ar depresijas diagnozi (23,04%) 23,31% to saņēma pēc plaušu vēža diagnozes, savukārt 43,14% bija diagnosticēti jau iepriekš un turpināja to piedzīvot. Kopumā **15,16% visu dalībnieku piedzīvoja depresiju pēc plaušu vēža diagnozes.** Tiem, kam nebija formālas depresijas diagnozes, 15,18% sevi uzskatīja par skartiem ar šo stāvokli.

Starp respondentiem ar trauksmes traucējumu diagnozi

(21,24%) 29,45% to saņēma pēc plaušu vēža diagnozes, bet 57,24% bija iepriekšēja trauksme, kas saglabājās. Kopumā **18,36% visu dalībnieku bija trauksmes traucējumi pēc plaušu vēža diagnozes.** Tiem, kam nebija formālas trauksmes diagnozes, 15,65% sevi uzskatīja par cilvēkiem ar trauksmes traucējumu.

Atbalsts un pārvarēšanas stratēģijas

Normāluma sajūtas uzturēšana bija visbiežāk minētais ar garīgo veselību saistītais faktors (53,29%); tai sekoja veselīgs dzīvesveids (49,45%) un tuvinieku atbalsts (45,47%).

Kopumā 94,08% saņēma tuvinieku atbalstu, un vairums dalībnieku (82,51%) ar to bija apmierināti. Tomēr 65,54% uzskatīja, ka tuvinieki pilnībā nesaprot, ko viņi piedzīvo, 41,09% ne vienmēr bija pieejama palīdzība, kad tā bija vajadzīga, un 26,45% „reti” vai „nekad” nedalījās emocijās ar apkārtējiem.

Aprūpes ceļā pusei dalībnieku netika piedāvāts nekāda veida atbalsts garīgajai veselībai, un lielākā daļa (65,88%) netika informēti par pacientu organizācijām vai atbalsta grupām. Ievērojami, 41,34% uzskatīja, ka viņu aprūpes komanda nesniedza labu emocionālo atbalstu; vienlaikus līdzīga daļa (39,44%) piedzīvoja emocionālas grūtības, taču par tām neziņoja.

Dalībnieki uzsvēra lielākas nepieciešamības saņemt medicīnisko informāciju (49,38%), atbalstu blakusparādību pārvaldībā (43,90%), uzlabotu komunikāciju ar veselības aprūpes speciālistiem (37,59%) un labāku piekļuvi garīgās veselības pakalpojumiem (34,36 %).

Aicinājums rīkoties

- Veselības aprūpes sistēmām un politikas veidotājiem garīgās veselības atbalsts ir jāatzīst kā būtiska plaušu vēža aprūpes ceļa sastāvdaļa.
- Veselības aprūpes speciālistiem jāsniedz skaidra informācija un jāstiprina cilvēku spēja pārvaldīt savu slimību un garīgo labsajūtu.

